

Motion till riksdagen

1989/90:Fi208

av Inger Schörling m.fl. (mp)

Gröna Luntan – en grön ekonomisk politik

Innehåll

Tillståndet i nationen	6
Förhållandet till främmande makter.	10
Mål och visioner.	12
Ekonomiska förslag	14

Tillståndet i nationen

Statsverkspropositionen är en samlad bedömning av tillståndet i nationen med förslag till åtgärder för att komma tillrätta med obalanser och problem. Propositionen ser samhället i huvudsak som en ekonomisk kropp med ett antal komponenter, som skall bringas till en samhällsekonomisk balans samtidigt som den ekonomiska kroppen hela tiden skall växa i omfång och styrka.

Men ett samhälle består av mer än dess ekonomiska komponenter. Delar som propositionen utelämnar är:

tillståndet och förändringarna i de ekologiska systemen. De som utgör vår livsgrund, biosfären,

det psykiska tillståndet hos medborgarna, deras förhoppningar och besvikelser samt de idéströmningar, som är förhärskande,

människors hälsotillstånd i alltmer stressade situationer,

tillståndet i det politiska systemet.

Dessutom saknas det en sammanhängande målbeskrivning för det svenska samhället bortom de ekonomiska målen. Miljöpartiet de gröna anser att det är omöjligt att göra en bra statsverksproposition om den inte tar med avgörande delar av samhället och fogar in dessa i en önskvärd utveckling.

Statsverkspropositionen och i synnerhet finansplanen innehåller en bedömning av den ekonomiska utvecklingen i Sverige och omvärlden. Samtidigt är den ett styrinstrument för utvecklingen i landet. Om den inte styrs av uttalade tankar om den önskade utvecklingen hänger förslagen i luften.

Tillståndet i de ekologiska systemen

Hur det står till i våra ekologiska system är välkänt för de flesta, som vill ta emot den allt stridare informationsströmmen.

Haven i vår närhet är döende genom intensiv övergödning med kväve från trafiken och jordbruket. Haven hotas nu dessutom av kommande oljeutvinning.

Utfiskning är ett ökande problem. Antalet livsformer minskar. Det pågår en allvarlig genetisk utarmning hos viktiga fiskarter på grund av mänsklig klåfingrighet och girighet. Viktiga delar av fångsterna är förgiftade av industriutsläpp.

Skogarna far illa på grund av utsläpp från trafik, industri och försurande regn. Markförsurningen är ett svårt problem. Barrförlusterna ökar och de tåligare lövträden uppvisar nu omfattande skador. Västra Sverige är speciellt hårt drabbat. Skogarnas produktivitet kommer att gå ner och ge allvarliga störningar för viktiga industrigrenar.

Odlingsmarkens tillstånd försämrar i rask takt som följd av det utarmande intensiva jordbruket. Markens höga produktivitet upprätthålls för tillfället på ett konstlat sätt genom tillförsel av konstgödsel, jordbruksgifter och speciella växtsorter anpassade till intensivodlingen. Även här är markförsurningen ett stort problem, som förvärras genom flitig användning av försurande gödsel- och avblastningsmedel.

Odlingsjordarna utsätts för förgiftning genom spridning av rötslam. Vi får

räkna med framtida sänkningar av odlingsmarkens produktivitet om inte jordbrukspolitiken och odlingsmetoderna ändras radikalt.

Luftens friskhet försämras ständigt på grund av alla utsläpp främst från trafik och industri. Många medborgare blir sjuka. Kulturföremål utsätts för oreparabla skador. Vi suddar medvetet ut vår historia i surt regn och sura avgaser.

Vattnets kvalitet minskar genom sura utsläpp till brunnar och vattendrag, genom utlösning av tungmetaller och aluminium samt höga nitrathalter. De kommunala vattensystemen förfaller och bidrar till försämringen. I de flesta vattendrag i Syd- och Mellansverige finner man nu rester av jordbruksgifter. Vårt dricksvatten förgiftas med jordbruksgifter.

Livsmedlens näringsvärde minskar genom de industrialiserade storskaliga processer som vi tillämpar. Mat transporteras och förvaras längre och fordrar därför kemikalietillsatser för att förhindra naturliga nedbrytningsprocesser. Vi får rester av jordbruksgifter och dioxiner från industrier och sopeldning och röt slam i maten.

Hög energianvändning leder till betydande ekologiska störningar genom utsläpp av försurande ämnen, koldioxid, kväveoxider och radioaktiva ämnen samt överskottsvärme.

Det miljöfarliga avfallet och sopmängden ökar ständigt

Industrisamhället kännetecknas av tillverkning av sopor i ständigt stigande mängder. De utgör hot mot biosfären på kort och lång sikt. En viktig del av miljöpolitiken måste vara att minska sopmängderna och att ta hand om dem som ändå bildas på ett ekologiskt rimligt sätt.

Politiska beslut orsakar ofta försämringar i de ekologiska systemen

Sänkningen av elskatten när energin momsbelades innebär t.ex. att industrins energianvändning kan öka till oförändrade kostnader. Moms på persontransporter leder till minskat åkande med kollektiva transporter som motverkar verkningarna av höjda bensinpriser, som annars skulle minska bilåkandet.

Miljöskadorna redovisas inte

I regeringens propositioner finns det aldrig någonting om hur den föreslagna politiken påverkar vår miljö. Denna brist leder till att de beslutsunderlag som kommer till riksdagen är ofullständiga och till att miljöfrågorna inte kommer i blickfånget på det sätt som de borde.

Kapitalet förstörs snabbt

Den omfattande och ökande miljöförstörelsen ödelägger många förnybara resurser. Detta är en stor och snabb kapitalförstörelse. Vi sätter oss hela tiden i allt större skuld till kommande generationer. Denna kapitalförstörelse måste hejdas och vi måste genom rader av kostsamma åtgärder återbetala vår skuld. Stora resurser måste avsättas för detta arbete vilket tvingar till återhållsamhet på andra områden.

Miljöpartiet de gröna delar inte den vanliga uppfattningen att ökad BNP i form av en snabbare varuomsättning är bra för miljön eller ens en förutsättning för ett framgångsrikt miljöarbete.

Mot. 1989/90
Fi208

De internationella miljöskadorna ökar

Miljöfrågorna är globala och i många fall gränsöverskridande. Internationella miljöavtal, som inte görs till lag, har föga mera värde än det papper de skrivs på. Rimliga sanktionssystem finns inte. Några riktigt effektiva sätt att driva internationellt miljöarbete finns ännu inte.

Medborgarnas fysiska och psykiska hälsotillstånd

Sjukfrånvaron ökar i Välfärdssverige

De egentliga orsakerna har inte studerats. Ofta skyller man på de enskilda individernas bristande ansvarskänsla, missbruk av försäkringssystem m.m. De flesta arbeten, som erbjuds på den svenska arbetsmarknaden, är skäligen enkla och rutinbetonade. De står inte i rimlig proportion till de kunskaper och förväntningar, som vårt väl utbyggda utbildningssystem har skapat.

Kvinnors arbetssituation och livssituation är ofta mycket besvärande i slitningarna mellan förväntningar, arbetsgivares krav och möjligheterna att kunna klara barnomsorgen på ett tillfredsställande sätt. Detta skapar förutsättningar för sjukskrivningar av psykosociala skäl. För kvinnorna gäller dessutom i stor utsträckning att det råder dålig överensstämmelse mellan utbildning och kvaliteten i de arbeten som erbjuds. I vissa län är 2/3 av de långtidssjukskrivna kvinnor. Det visar att många av de arbeten som finns att tillgå för kvinnor är skadliga för dem.

Förslitningsskadorna är många

De ökar i monotona halvautomatiserade arbeten på moderna arbetsplatser. Kvinnor är en särskilt utsatt grupp. Andra yrkessjukdomar grasserar och ökar sjukskrivningarna och förtidspensioneringarna.

Socialförsäkringssystemens utformning kan i vissa fall spela roll för att öka frånvaron. Det har rapporterats att över en fjärdedel av de sjukskrivna får ut mer än 100 % av sin lön. Fel av detta slag måste rättas till. Insatserna för rehabilitering och förnyelse av arbetsplatserna och arbetets innehåll måste ha mycket hög prioritet.

Moralen upplöses i samhällets "toppar". Vi har fått en räckta affärer såsom Raineraffären, via händelserna kring mordet på Olof Palme, Ebbe Carlsson, smuggling och buggning, stora industriledares schakrande via hus- och vapenaffärer, snabbkörande polis- och kriminalvårdschefer och mycket annat.

Många av dessa människor är trendsättare i samhället och de har därför också ett särskilt samhällsansvar. Om man i dessa samhällsskikt struntar i lagar och allmänna normer för rimligt beteende får detta spridningseffekter genom hela systemet.

Det politiska systemet är inne i en svår kris inte bara i Österuropa utan också på många håll i Västvärlden. Människor känner att de har svårt att

påverka hur deras samhällen styrs. Manipulations- och maktpolitik fyller ingen plats i en värld i ekologisk obalans. Allt färre attraheras av ett ofta steltnat partiväsande.

Mot. 1989/90
Fi208

Tillståndet i ekonomin

Tillståndet för den svenska ekonomin är inte vad det borde vara.

Inflationen är hög och lönerna galopperar

Den höga inflationstakten leder till krav på högre löner och ger stigande produktionskostnader. Inflationen drivs ytterligare till högre tal och svenska kvalitetsprodukter får det svårt att hävda sig på världsmarknaden. Överhettningen i den svenska ekonomin består för tillfället. Det finns dock tecken på att den kan minska framöver.

Bytesbalansen försämras

Industrin arbetar för högtryck och har små möjligheter att öka produktionen. Importen ökar. Bytesbalansen blir alltmer negativ. Vi in-tecknar våra framtida möjligheter till åtgärder för att klara våra miljöproblem. Den ekonomiska politik, som nu förs, innebär att vi ökar bytesbalansunderskottet snabbare. Vi kommer att få det svårt med våra affärer med utlandet de närmaste åren förutspår man i finansdepartementet. Andra konjunkturbedömare har samma åsikt. Regeringen föreslår inte något som skulle kunna hjälpa till att på allvar komma tillrätta med problemen.

Räntorna stiger till följd av en alltför svag finanspolitik och slopad valuta-reglering. Vi ligger nakna inför de internationella penningströmmarna och kapitalplaceringarna.

De höga räntorna innebär ökad belastning på hushållens ekonomi eftersom bostadsräntorna hela tiden justeras uppåt. De som drabbas är som vanligt de med lägre inkomst och de som inte kan kompensera sig på kapitalmarknaden. Utvecklingen vidgar de ekonomiska klyftorna i samhället.

De höga räntorna innebär att man inom näringslivet bara satsar på projekt som är mer eller mindre omedelbart lönsamma. Långsiktigheten kommer då bort liksom investeringar i miljöteknik. Det blir betydligt intressantare för aktörerna att göra snabba pengar på den internationella kapitalmarknaden än att göra långsiktiga satsningar i produktion och samhälle.

Hushållens skuldsättning har ökat dramatiskt under de senaste åren, sedan kreditväsendet avreglerades. Den senaste tiden ser vi nu att hushållens skuldsättning minskar i bankerna medan den fortfarande upprätthålls på en hög nivå när det gäller bostadsfinansieringsinstitutet.

Det vi ser nu innebär att hushållen dels drar ner sitt lånande och att de tvingas börja amortera sina lån. Dessa åtgärder innebär att hushållen tvångsvis börjar att minska sin konsumtion för att kunna klara såväl amorteringar som de allt högre räntorna. Detta kan leda till en minskning av den privata konsumtionen.

Produktiviteten ökar inte

I nästan alla ekonomiska rapporter klagas det på att produktiviteten i Sverige inte utvecklas i den takt som vi borde kunna förvänta oss. Många indu-

strukturerade länder har betydligt bättre produktivitetsoökningar. En låg eller negativ produktivitetsockling kan innebära att vi slösar med resurser. Att utnyttja de givna resurserna effektivare är i princip av godo förutsatt att inte mänskliga och förnybara resurser skadas eller förstörs. Snabba och enformiga tempoarbeten kan medföra mätbar produktivitetsockning men också svåra mänskliga lidanden och samhällskostnader, som inte mäts.

Industriinvesteringarna har varit stora under en lång tid. Nya utrustningar är i de allra flesta fall mycket mera produktiva än de gamla. Allt detta borde leda till att vi har höga produktivitetsockningstal. Den fråga som måste resas är om de mätmetoder som vi har verkligen mäter det vi vill mäta? Förändringar i kvalitet över tiden är en svårfångad faktor.

Skattepolitiken är socialt orimlig. Vi har ont om arbetskraft. Industrin ropar efter folk liksom den offentliga sektorn. Den ekonomiska tillväxten anses vara för låg. Människor måste kunna, säger man, få högre köpkraft och industrin folk till exportökning.

Problemen skall lösas med en nyskattepolitik hoppas regeringen och folkpartiet. Den nya skattepolitiken syftar till att få ut mer människor i intensivare arbete. Medlet är ekonomiskt tvång. De redan rika skall få stora skattelättnader. De med låga inkomster tvingas till följd av ökade levnadskostnader till merarbete för att kunna klara ekonomin, dvs arbetskraftsutbudet ökar. De redan rika kan slösa vidare.

Förhållandet till främmande makter

Östeuropa och nedrustningen

Under det senaste året har vi upplevt dramatiska och glädjande politiska förändringar i vårt närområde. Decennier av kommunistiskt förtryck har släppt och folken i Östeuropa kan börja hoppas på en framtid, som de själva kan få bestämma över.

Nedrustningsförhandlingarna i Wien och Genève går bra och stora reduktioner av de konventionella styrkorna i Europas centrala delar kommer att genomföras. Warszawapakten har förändrats under trycket av utvecklingen. Kärnvapenmissiler har skrotats. Minskningar av de marina styrkorna återstår dock. Risker för ett stort krig i Europa måste bedömas som mycket liten och riskerna minskar. Att få igång förhandlingar om en marin nedrustning i vårt närområde måste vara en viktig svensk uppgift för att bidra till ökad avspänning.

Däremot kan vi inte utesluta konvulsioner inom resterna av det sovjetiska imperiet. Etniska stridigheter kan komma att prägla situationen det närmaste decenniet.

Vi kan inte heller bortse från riskerna för etniska konflikter i Västeuropa om EG utvecklas till det, som det nu planeras bli. Människor kommer att reagera på den maktlöshet i materiellt och miljöförstörande överflöd, som är EG:s mål.

Dessa konflikter kan rimligen inte utlösa storkrig. För de militärindustriella komplexen över hela världen måste utvecklingen mot fred och avrustning vara oroande. Det man har byggt sin verksamhet och sina förmö-

genheter på håller på att raseras. Vi har all anledning att se till att dessa starka maktintressen inte får påverka eller avgöra den politiska utvecklingen.

Sverige borde kunna spela en stor roll för att hjälpa förändringarna i Östeuropa i gång. Särskilt när det gäller de baltiska staterna och Polen. Vi har en gemensam region att värna – den kring Östersjön.

De svenska rustningarna

Sverige står inför nya försvarsbeslut. Regeringen har föregripit dessa genom att planera för en stor order på JAS-planet, som vi ännu inte har sett flyga som det skall. Det drastiskt förändrade läget i Östeuropa och de pågående nedrustningarna måste komma att präglade de svenska rustningsbesluten.

Minskade svenska rustningar och omstruktureringar inom försvaret skulle innebära viktiga personliga och ekonomiska tillskott i kampen mot miljöförstöringen och en stor flexibilitet att kunna möta framtida hot utöver de ekologiska.

Den västeuropeiska ekonomiska gemenskapen

Denna har som mål att göra delar av Västeuropa ekonomiskt och militärt starkt. Västeuropa anses ha kommit på efterkälken ekonomiskt och tekniskt. För att kunna möta hot från USA, Sydostasien och Östeuropa har den ekonomiska gemenskapen EG bildats. Av USA kallas EG för "The European Fortress".

Inom EG avser man att bygga en egen centralbank, ha en egen enhetlig valuta ECUN, ha egna polisstyrkor och en egen militärmakt. Alla centrala beslut i gemenskapen fattas av EG-kommissionen i Bryssel och ministerrådet. Beslut fattas genom majoritetsbeslut enligt enhetsakten. De enskilda ländernas parlament kommer i skymundan. Det s.k. EG-parlamentet, som väljs demokratiskt inom alla gemenskapens länder är bara rådgivande. Den haltande demokratin inom gemenskapen har givits den målande beskrivningen "*det demokratiska underskottet*".

Den västeuropeiska maktstrukturen utövar en stark lockelse på svenska makthavare. De präglas oavsett om de arbetar i offentlig tjänst eller inom det privata näringslivet av viljan till stora och centraliserade lösningar. Många inom näringslivet ser en anpassning eller en anslutning till EG som ett sätt att komma ur den svenska modellen, som för dem betraktas som ett ok. Många miljö- och kvalitetskrav skulle kunna skrotas. Vår solidariska offentliga sektor hotas genom minskade skatteintäkter, t.ex. om momsen måste anpassas till EG-nivå.

Det blir fritt att röra kapital och berika sig. Socialdemokratin har bejakat dessa högerkrafter och inlett en skattereform, som gynnar kapitalägandet och anslutningen till EG. Anpassningsarbetet pågår med full kraft men under stor tystnad för att inte oroa medborgarna.

Det alleuropeiska perspektivet och alternativet

För oss i miljöpartiet de gröna har hela Europa från Atlanten till Ural, från Nordkap till Kreta alltid varit av största intresse. Att medverka till att göra

hela Europa demokratiskt fungerande måste vara mycket viktigare än att låsa in oss bakom den Västeuropiska fästningens murar.

Hela Europa är en utmaning för nittioalet. Vi vill se ett demokratiskt Europa med ett samspel mellan naturliga regioner, ett frihetligt förbund på lika villkor för deltagarna, ett nedrustat Europa i samarbete för att klara de stora gemensamma överlevnadshoten, ett Europa i ekologisk balans och kulturell blomstring.

Miljöpartiet de gröna arbetar aktivt för detta genom sina omfattande kontakter med gröna rörelser inom hela Europa.

Världen utanför Europa

I Sydostasien blommar ekonomierna utan hänsyn till de ekologiska störningar som uppkommer. Den japanska industrin och exporten är mycket stark. Bytesbalansöverskotten är mycket stora. USA har ett påtagligt underläge med en successivt försvagad dollar. USA:s internationella skuldsättning bara ökar. Landets budgetunderskott är besvärande stort. Minskningar i rustningstakten kan dock ge rådrum.

U-ländernas situation är utomordentligt besvärande genom stigande skuldsättning och krav på viss typ av ekonomisk politik, som i många fall slår sönder fungerande system i ekologisk balans. En ny ekonomisk världsordning synes vara fjärran och vi får räkna med stora svältkatastrofer de närmaste åren. Vi får räkna med att det kommer att behövas stora katastrofbistånd. Svensk biståndspolitik måste präglas av viljan att bygga upp fungerande infrastrukturer och att bekämpa sjukdomar och att främja utbildning samt sanera de fattiga ländernas skuldbördor.

Miljöpartiet de grönas mål och visioner för en solidarisk samhällsutveckling

Industrisamhället som system har fram till nu byggt på fyra underförstådda allmänt accepterade men ohållbara förutsättningar:

1. Obegränsad tillgång till lagrad energi
2. Obegränsad tillgång till råvaror
3. Obegränsad tålighet hos naturen mot påverkan
4. Obegränsad fysisk och psykisk tolerans hos människan mot en ändrad livssituation

Nackdelarna och riskerna med en fortsatt utveckling byggd på dessa förutsättningar börjar nu bli uppenbara för allt fler människor. De globala miljöhoten och den allt snabbare utplundringen av knappa råvaruresurser hotar nu på allvar människans fortsatta existensmöjligheter på jorden. Inte minst visas detta av den SIFO-undersökning som publicerades den 26 april 1989 i Dagens Nyheter som visar att 90 % av de tillfrågade är villiga att ändra sitt konsumtionsmönster för att rädda naturen och livsförutsättningarna. Uppgifterna kan kompletteras med att drygt 70 % av de tillfrågade i en annan SIFO-undersökning sätter miljöfrågorna som den främsta politiska frågan.

De långsiktiga överlevnadsfrågorna måste prägla det politiska arbetet i mycket hög grad det närmaste decenniet. Det är nu som vi måste ta dessa problem på allvar så att vi kan gå in i det nya seklet med helt andra förutsättningar än de som gäller i dag.

Grundläggande mål

Som grund för sitt politiska arbete har miljöpartiet de gröna fastlagt fyra solidariteter:

1. Solidaritet med naturen och de ekologiska systemen
2. Solidaritet med kommande generationer
3. Solidaritet med utsatta grupper inom Sverige
4. Solidaritet med människorna i u-länderna

Dessa mål ställer krav på politiken och dess utformning och på oss människor, vårt sätt att leva och att tänka. De flesta medborgare i Sverige kan vid närmare eftertanke tänka sig att ställa upp på dessa mål. Problemet är att målen, om de skall uppfyllas, ställer krav på oss att ändra vår livsstil och det på i många avseenden omfattande sätt. Vi måste inse att vi måste leva innanför de gränser som naturens tålighet sätter. Om detta har vi i dag stora kunskaper. De måste utnyttjas i framtidsarbetet.

En första kärnpunkt i förändringsarbetet är att vi alla tillsammans måste bidra till att *minska den materiella förbrukningen* på de områden där denna bidrar till miljöförstöring och slöseri med knappa naturresurser. Sker icke detta kan vi inte i längden upprätthålla liv på ett drägligt sätt för oss själva, kommande generationer och för dem som bor i världens fattiga länder. Vi måste inse att vårt slösaktiga sätt att leva är ett mycket svårt överlevnadshot för världens fattiga.

En andra kärnpunkt i förändringsarbetet är att Sverige ännu aktivare måste arbeta för *nedrustning och minskning av krigsriskerna* i världen. Rustningarna i världen och i Sverige tar orimliga resurser av andlig och materiell kraft från arbetet på vår och andras överlevnad. Rustningarna är en stor del av hotet mot vår överlevnad.

En tredje kärnpunkt i förändringsarbetet är att vi nu verkligen aktivt måste *minska våra miljöhotande utsläpp* av alla slag. Miljöförstöringen, ozonhållet, koldioxiden, kärnkraften med alla dess utsläpp och katastrofrisiker, det miljöfarliga avfallet för att nämna några problem utgör alla avgörande hot mot vår framtid och de måste mötas på bred front. Det fordrar betydande insatser och uppoffringar. De flesta miljöproblem är till sin karaktär globala och gränslösa.

En fjärde kärnpunkt i förändringsarbetet är att en omdaning av samhället i solidarisk riktning fordrar att *ändringarna kangeromföras på ett socialt rimligt sätt*. Vi måste förhindra och stoppa de sociala snedvridningar som skattesystem och lagar medverkar till. Regional balans är ett viktigt mål i det politiska arbetet. Vi måste på ett helt annat sätt än i dag ta hänsyn till människorna i världens fattiga länder och deras livsbetingelser.

Nya förhållningssätt

Den 31 december 1989 slutar Hans Magnus Enzensberger en kulturartikel i Dagens Nyheter om omvälvningarna i Östeuropa och de personer, som har gjort dem möjliga med följande:

”En tysk filosof har sagt att det mot slutet av detta århundrade inte blir frågan om att förbättra världen utan att skona den. Detta gäller inte bara för de diktaturer, som för närvarande skrotas på mer eller mindre invecklade

sätt. Också de västliga demokratierna står inför nedrustningar utan föregående exempel. De militära aspekterna är bara en av många. Andra, ohållbara positioner måste utrymmas i skuldkriget mot tredje världen och det svåraste av alla återtag förestår i det krig som vi alltsedan den industriella revolutionen för mot vår egen biosfär. Det vore därför på tiden att våra pyttesmästatsmän tog lärdom av nedmonteringsfackmännen. De uppgifter som måste lösas kräver egenskaper, som bäst låter sig studeras hos sådana förebilder. Exempelvis kan en energi- och trafikpolitik värd namnet bara inledas med ett strategiskt återtag. Det kräver att man lägger ned vissa centrala industrier, som på lång sikt inte är mindre hotande än ett enhetsparti. Det civilkurage, som här skulle fordras, är knappast mindre än det en kommunistisk funktionär måste uppstå för att avskaffa sitt partis monopol. I stället övar sig vår politiska klass i enfaldiga segerposer och självbelättna lögnery. Den triumferar genom att förskansa sig och tror att den kan behärska framtiden genom att sitta sin tid ut. Om det moraliska imperativet att avstå har den ingen aning. Återtagets konst är den främmande. Den har ännu mycket att lära.”

Omdaningarna och återtagen i Östeuropa ger oss mod att ta itu med våra nödvändiga förändringar. Förändring i besinning och till ett samhälle, som är i ekologisk balans. Förändringsarbetet måste påbörjas nu. Miljöpartiet de gröna har tagit till sin uppgift att börja detta arbete.

Visioner

Miljöpartiet de grönas framtidsvisioner har som utgångspunkt att människor är skapande och tänkande. De är kapabla att kunna lösa problem. De kan och vill ta ansvar. Människor har känsla för solidaritet. De är medkännande, kärleksfulla och har samveten. Människor har känsla för de långa tidsperspektiven. Människan har som biologisk varelse en stark överlevnadsvilja och vilja till närhet.

Visionerna är en process. De handlar inte om ett slutligt lyckorike. Visionerna skall kunna vägleda oss in i ett samhälle, en värld i ekologisk balans och mångfald med respekt för människors kunnande och vilja att leva i fred med varandra i kulturell mångfald.

Våra samlade kunskaper, förmågor och känslor måste vi använda till vår överlevnad, till vår livsglädje, till vår medmänsklighet, med ansvar, inte till att tillverka förintelsevapen och miljöförstörande teknologier, till vår frigörelse från storskalig opersonlig byråkrati, till vår frigörelse ur konsumismens bojor, till vår frigörelse att utveckla våra kulturella möjligheter.

Miljöpartiet de grönas ekonomiska förslag

Skuldsanering

Vi har under lång tid levt över våra tillgångar såväl ekonomiskt som ekologiskt. Vi ser detta tydligast på *den ekonomiska sidan* genom de omfattande bytesbalansunderskott som vi har. Det leder till att vi måste låna till konsumtion, vi konsumerar i dag mer än vad vi förmår att producera. Betalningen för denna överkonsumtion skjuter vi på framtiden – till kommande generationer.

På den ekologiska sidan ser vi denna skuldsättning tydligt när vi förstör delar av det biologiska livets förutsättningar genom att försura jord, vatten och luft, kväva vattendragens produktionsförmåga med stora kväveläckage osv. Betalningen för de ekologiska skulderna har vi hitintills skjutit framför oss – till kommande generationer.

Kunskaperna om vår samlade skuldsättning finns hos alla politiska partier och hos ledande politiker. Det är miljöpartiet de grönas uppfattning att vi måste börja att sanera våra skulder – såväl de ekonomiska som de ekologiska. Vi har inte rätt att skjuta över de ekologiska och ekonomiska skulderna till våra barn och barnbarn.

Våra grannländer och de flesta konkurrentländer befinner sig i samma situation som vi. Där finns också kunskaperna om den dubbla skuldsättningens problem och att de måste lösas. Det kommer att påverka den internationella ekonomin starkt de närmaste tio åren. Vi kommer inte att se de stora ekonomiska tillväxtalen i olika länders ekonomi när saneringsarbetet har kommit i gång.

Det kommer att bli svårt att klara den dubbla uppgiften. Som politiker kan vi inte undandra oss vårt ansvar att försöka anvisa vägar hur detta skall klaras.

Den dubbla uppgiften kommer att ställa oss inför målkonflikter som kan komma att innebära att viljan att betala de ekologiska skulderna temporärt minskar styrkan i arbetet med att sanera de ekonomiska skulderna.

Med tanke på de svåra obalanser och den samlade skuldsättning, som råder i den svenska ekonomin och de ekologiska systemen vill miljöpartiet de gröna prioritera följande:

Viktiga mål

De viktigaste målen som legat till grund för utarbetande av miljöpartiet de grönas ekonomiska alternativ är:

Den materiella förbrukningen skall minskas inom sådana områden som tär på knappa råvaruresurser och förstör miljön.

Energiförbrukningen skall minskas och styras över till inhemsk förnyelsebar, miljövänlig energi.

Miljöbelastningen skall minskas inom produktion, kommunikationer och andra miljöstörande områden.

Förebyggande vård skall främjas, vilket på sikt minskar ohälsa.

De sociala och ekonomiska klyftorna i samhället och världen skall minska.

Inflationstrycket skall sänkas och takten i löneökningarna dämpas.

Strategi

För att nå ovannämnda mål vill miljöpartiet de gröna använda följande medel som huvudinslag i budget- och ekonomisk politik de närmaste åren.

Storsatsning på miljöinriktade investeringar

En huvuduppgift under det kommande decenniet kommer att vara att bygga om samhället i en mer miljövänlig riktning. Resurskrävande och miljöstö-

rande teknik måste bytas ut mot resurssnål och miljövänlig. Detta kommer att kräva mycket stora investeringar inom framför allt tre områden.

På *trafikområdet* måste en överflyttning ske av trafik från bil och flyg till järnvägar. Detta kräver ett omfattande utbyggnadsprogram för järnväg och annan spårtrafik.

Inom *energiområdet* behövs mycket stora investeringar i energisparande och ny miljövänlig energiproduktion både i företag och hushåll. Även i *övrigt* fordras stora investeringar för förbättrad avfallshantering, nya miljövänliga industriprocesser, m.m. Stora satsningar måste också göras utomlands, både i vissa öststater och i utvecklingsländer för att minska utsläpp som även berör oss i Sverige.

Dyrare energi och utsläpp

Miljöpartiet de gröna vill använda höjda skatter och avgifter på energi, råvaror och utsläpp som ett viktigt styrmedel för att få i gång ovannämnda investeringsprogram. De höjda skatterna och avgifterna verkar på två sätt.

För det första gör de användning av energi, knappa råvaror och miljöförstöring dyrare för företag och hushåll och stimulerar dem därför till att söka resurssnåla och miljövänliga alternativ. Lönsamheten av investeringar i miljövänlig teknik ökar.

För det andra ger de staten inkomster som på olika vägar används till att finansiera investeringsprogrammet. Dessa vägar är främst av två slag:

- direkta statsanslag, exempelvis till järnvägsinvesteringar och till bidrag och omställningsfonder för att stimulera ny energiteknik, m.m. i företag och hushåll. Företagen och hushållen förutsätts dock genom eget kapital eller upplåning själva finansiera huvuddelen av investeringarna.
- skatteväxling. En del av de pengar som tas in på höjda skatter och avgifter på energi, etc återförs till företag och hushåll i form av sänkta arbetsgi-varavgifter och sänkt inkomstskatt.

Energiskatter och miljöavgifter höjs kraftigt 1990/91. Därefter höjs de reellt sett, men i långsammare takt även kommande år. På sikt kommer trots detta statens intäkter av dessa skatter och avgifter att sluta öka eller att minska i takt med en minskad förbrukning och minskade utsläpp. Genom att intäkterna inte bundits upp i långsiktiga driftåtaganden kan de stagnerande intäkterna mötas med neddragna investeringar när de viktigaste delarna i investeringsprogrammet har genomförts.

Tillfälligt höjt skattetryck

Det stora investeringsprogrammet kommer att leda till en höjd skattekvot till den del det finansieras via höjda energiskatter, m.m. som sedan kanaliseras som statsanslag till miljöinriktade investeringar. Miljöpartiet de gröna kan acceptera att skattekvoten höjs något under de år en stor kraftsamling måste ske för ombyggnaden av samhället i miljövänlig riktning. Förutsättningen är dock att ökade skatteinkomster helt används till miljöinriktade investeringar. Det totala skattetrycket får inte öka av andra skäl. På längre sikt strävar vi efter ett minskat skattetryck.

Mot. 1989/90
Fi208

Andra satsningar än som berör miljöinvesteringar måste helt finansieras genom besparingar på andra områden. Medel till en ökad förebyggande vård kan i första hand erhållas genom besparingar på transfereringssystemen. Det gäller främst bostadssubventionerna men också inom vissa socialförsäkrings-system. Andra områden där besparingar kan göras är det militära försvaret och byggandet av nya vägar.

På längre sikt bör satsningar på en bättre miljö kunna leda till minskade utgiftsåtaganden för samhället. Detta kan verka dämpande på skattetrycket.

Rätvis fördelningspolitik

Miljöpartiet de gröna prioriterar en ombyggnad och omvandling av samhället i miljövänlig riktning. Detta kommer att kräva en kraftansträngning av oss alla och kommer att leda till att andra, mer traditionella mål för den ekonomiska politiken får komma i andra hand. Hit hör till exempel höjda reallöner. Det är inte realistiskt att vi skall kunna genomföra en stor framtids-satsning för en bättre miljö och samtidigt öka konsumtionsstandarden på andra områden. Tvärtom kommer konsumtionen att behöva minska på flera områden, framför allt sådana som innebär fara för miljö och folkhälsa och där priserna kommer att stiga väsentligt till följd av våra skatteförslag.

I det läget är det viktigt att den ekonomiska politiken och skattepolitiken får en klar fördelningsprofil. Det ekonomiska kravet att strama åt måste vara störst för höginkomsttagarna, som har den största materiella förbrukningen. Även de flesta medelinkomsttagare kommer sannolikt att bli tvungna att sänka sin konsumtion på vissa områden.

Förmånniskor i alla inkomstgrupper gäller dock att miljöpartiet de grönas ekonomiska politik och skattepolitik ger dem möjlighet att själva påverka sin konsumtionsnivå genom ett medvetet val av vad de konsumerar. Genom att avstå från konsumtion som försämrar miljön och folkhälsan kan de få mer pengar över till en sundare och miljövänligare konsumtion.

Miljöpartiets budgetalternativ i sammanfattning

I tabell 1 redovisas en sammanställning av miljöpartiet de grönas budgetalternativ. Sammansställningen visar *helårseffekterna* av budgetförslaget uppdelat på investeringar, offentlig konsumtion, transfereringar och skatter. I tabellen har också gjorts en grov bedömning av förslagets inverkan på de tre sektorerna hushåll, företag resp. offentlig sektor.

En mer detaljerad redovisning av budgetförslaget för *budgetåret 1990/91* och omräknat till helårseffekt ges i bil. 1. Mer utförliga kommentarer till enskilda poster återfinns i separata anslagsmotioner för resp. departementsområde.

I det följande ges en översiktlig kommentar till och kortfattad beskrivning av de ekonomiskt viktigaste posterna i budgetförslaget i anslutning till tabell 1. Alla siffror i tabell 1 avser avvikelser från budgetpropositionen uttryckt som helårseffekt.

Tabell 1. Sammanfattning av miljöpartiet de grönas budgetförslag för budgetåret 1990/91 uttryckt som helårseffekt. Alla värden avser avvikelser från statsverkspropositionen uttryckt som helårseffekt.

Mot. 1989/90
Fi208

	Statsbudget- effekt	Bedömd fördelning på		
		Hushåll	Företag	Offentligt
Miljoner kronor				
Ökade utgifter/ minskade inkomster				
Miljöinriktade investeringar	- 7 800	500	1 100	6 200
Ökad offentlig konsumtion, m.m.	- 3 150	430	400	2 320
Ökade transfereringar	- 4 240	4 240		
Sänkta arbetsgivaravgifter	-14 000		9 800	4 200
Sänkta inkomstskatter, m.m.	-41 650	41 650		
Summa	-70 840	46 820	11 300	12 720
Minskade utgifter/ ökade inkomster				
Minskad offentl. konsumtion, m.m.	3 920		- 220	- 3 700
Minskade transfereringar	4 400	- 4 400		
Skattereformen: inkomst av tjänst	10 900	-10 900		
Skattereformen: inkomst av kapital	14 600	-14 600		
Skattereformen: annan finansiering	200	1 300	- 1 500	
Indirekta skatter, exkl energi	8 000	- 5 700	- 2 300	
Indirekta skatter, energi	29 000	-14 535	-12 130	- 2 335
Summa	71 020	-48 835	-16 150	- 6 035
Netto	180	- 2 015	- 4 850	6 685

Miljöinriktade investeringar, 7 800 miljoner

Ökningen koncentreras till tre områden:

- Järnvägar, m.m. 3 800 miljoner

(Varav nyinvesteringar i stombjörnvägar 2 000, övrigt järnvägar 900, kollektivtrafik i storstäder 500 och länstrafikanläggningar 400)

Miljöpartiet de gröna vill under den närmaste 10-årsperioden satsa 65 miljarder kronor på en utbyggnad och upprustning av järnvägsnätet i Sverige. Satsningen inbegriper bl.a. de projekt som ingår i SJ:s nyligen framlagda förslag till investeringsplan för samma period. Regeringen avser att i en särskild proposition återkomma med förslag till nya finansieringsformer för både järnvägarna och vägväsendet. Om det skulle visa sig möjligt att finansiera delar av järnvägsutbyggnaden på annat sätt än genom direkta anslag via statsbudgeten är miljöpartiet berett att pröva dessa förslag.

- Energiområdet, 2 000 miljoner

(Varav stöd till alternativ energiteknik 500, effektivare elanvändning 500, bidrag till omställningar inom industrin 500 och bidrag till omställning för direktelabonnenter 500)

Avvecklingen av kärnkraften och en successiv avveckling av fossila bränslen förutsätter mycket stora investeringar i energisparande och övergång till ny energiteknik. Huvuddelen av dessa investeringar kommer att bli lön-

samma för företag och hushåll med de stigande energipriser som följer av avvecklingen och av oss föreslagna råvaru- och miljöskatter på energi. Dessa investeringar kan då genomföras av företag och hushåll på sedvanliga kommersiella villkor. Det statliga stödet skall ges bl. a. till forskning och pilotprojekt samt i vissa fall i särskilt investeringsbidrag eller räntebidrag till omställningar.

– *Internationell miljövård, 2 000 miljoner*

(Varav till europeisk miljöfond 1 000 och till utomeuropeisk miljöfond 1 000)

Den europeiska miljöfonden skall användas till projekt som förbättrar miljön i framför allt Polen och andra öststater som brottas med svåra miljöproblem. Insatser för vatten- och luftrening i dessa länder kan också direkt påverka miljösituationen i Östersjön och i Sverige.

Den utomeuropeiska miljöfonden skall i första hand ge stöd till sådana projekt som har betydelse för den globala miljön, t.ex. bevarande av regnskogar och stöd till åtgärder för att få bort freonutsläpp i u-länder.

Målet är att i framtiden successivt öka stödet till internationella miljöinsatser.

Offentlig konsumtion, m.m.

Ökningar 3 150 miljoner

(Varav de större posterna är: Landsbygdsutveckling 300, civilförsvaret 400, inköp av urskogar 400, miljövård 410, kulturverksamhet 100, åtgärder inom värd 100, reserv för oförutsett och tillkommande behov 1 000)

Besparingar 3 920 miljoner

(Varav de större posterna är: Nedläggning av JAS-projektet 2 000, minskat anslag till byggande av riksvägar och till bärighetshöjning 1 600)

Dessa poster kommenteras ej här. Närmare kommentarer ges i separata anslagsmotioner.

Transfereringar

Ökningar 4 240 miljoner

– *Dagbarnvårdare åt eget barn, 1 800 miljoner*

De familjer som får plats inom den kommunala barnomsorgen får idag ett stort ekonomiskt stöd av samhället. Av rättviseskäl och för att de som så önskar skall kunna värda sitt barn hemma föreslås att föräldrar skall ha rätt att bli anställda som dagbarnvårdare åt eget barn på i stort sett samma villkor som när man tar hand om andras barn.

– *Bastilläggsbyggsstöd, 2 000 miljoner*

Det nuvarande bostadsbidraget föreslås omvandlas till ett bastillägg som utgår till alla barnfamiljer med låga inkomster. Även personer med lägre bostadskostnader skall kunna få bastillägg vilket framför allt kan gynna boende i glesbygden. Dessa kan härigenom få en kompensation för höjda transport-

kostnader till följd av höjda bensinskatter, m.m. Den exakta utformningen av bastillägget kommer vi att precisera i samband med motion i anslutning till kommande proposition om bostadsfinansieringen.

Mot. 1989/90
Fi208

– *Undantagandepensionärer, 350 miljoner*

Undantagandepensionärerna föreslås få rätt till pensionstillskott och KBT på samma sätt som andra pensionärer.

Minskningar 4 400 miljoner

– *Bostadssubventioner, 3 000 miljoner*

De generella bostadssubventionerna i form av räntebidrag och ränteavdrag leder många gånger till att ett resurskrävande boende subventioneras med skattemedel. En oproportionerligt stor del av subventionerna tillfaller dessutom människor med höga inkomster som borde ha råd att själva betala en större del av sin bostadskonsumtion. Vi räknar med en besparing på räntebidrag med ytterligare 3 000 miljoner från 1991. Exakt belopp och utformning kommer vi att precisera i motion med anledning av kommande proposition om bostadsfinansieringen.

– *Sjuk- och föräldraförsäkringen, 1 400 miljoner*

Nuvarande ersättning inom sjuk- och föräldraförsäkringen är helt proportionell mot inkomsten upp till ersättningstaket. Miljöpartiet de gröna vill verka för ett samhälle med mindre inkomstspridning än idag. Med nuvarande lönebildningssystem är det svårt att politiskt direkt påverka lönebildningen. Staten kan dock genom utformningen av bl.a. socialförsäkringssystemen markera sin uppfattning genom att ersättning utöver en viss lönenivå utgår med en lägre procentsats. Miljöpartiet de gröna föreslår att ersättningen inom sjuk- och föräldraförsäkringen skall utgå med 70 % av inkomsten för den del av inkomsten som överstiger 130 000 kr. per år mot för närvarande 90 %. För inkomster under 130 000 skall som hittills ersättningen vara 90 %.

Sänkta arbetsgivaravgifter, 14 000 miljoner

Sänkta arbetsgivaravgifter är ett led i en skatteväxling med kraftigt höjda skatter på bland annat energi och lägre skatter på arbete. Sänkningen av arbetsgivaravgifterna bör differentieras regionalt. Härigenom kan de också bli ett viktigt led i en regionalpolitisk satsning framför allt i skogslänen medan storstädernas expansion motverkas. Arbetsgivaravgifterna föreslås sänkas på följande sätt:

- I Norrland, norra Dalarna och Värmland samt på Gotland sänks arbetsgivaravgifterna med 10 procentenheter.
- I storstadslänen sker ingen sänkning med undantag av värden med 1,5 procentenheter.
- I övriga Sverige samt inom områdena sjukvård, äldreomsorg och handi-

kappomsorg i storstadslänen sänks arbetsgivaravgifterna med 1,5 procentenheter.

Mot. 1989/90

Regeringen bör lämna förslag till exakt områdesavgränsning.

Sänkta inkomstskatter, 41 650 miljoner

Den andra etappen av skattereformen bör genomföras 1991 i huvudsak enligt miljöpartiet de grönas reservationer i skatteutredningarna. Detta betyder att 20 % statlig inkomstskatt bör utgå vid inkomster över 170 000 kr. i 1991 års nivå och 30 % skatt vid inkomster över 220 000 kr. Grundavdraget bör vara väsentligt högre än det av regeringen föreslagna för att gynna lägre inkomsttagare. Vårt slutliga förslag till skatteskala för 1991 kommer att presenteras i motion med anledning av regeringens kommande proposition om skattereformens andra del.

Inkomst av tjänst, 10 900 miljoner

Inkomst av kapital, 14 600 miljoner

Övrig finansiering, exkl. indirekta skatter, 200 miljoner

Finansieringen av skattereformen föreslås på dessa områden i huvudsak ske enligt miljöpartiet de grönas reservation i RINK, utredningen om reformerad inkomstbeskattning. Våra slutliga förslag kommer att läggas i motion med anledning av regeringens kommande proposition om den andra etappen av skattereformen.

Indirekta skatter, exkl. energi, 5 700 miljoner

– *Byggmoms, 3 000 miljoner*

Full moms på byggande införs. För permanentbostäder lämnas ett investeringsbidrag motsvarande höjningen av byggmomsen enligt boendekostnadsutredningens förslag.

– *Alkohol och tobak, 3 200 miljoner*

Skatten på sprit och tobak höjs med 40 %. Skatten på vin och öl höjs med 20 %.

– *Reklam, 800 miljoner*

Nuvarande reklamskatt fördubblas som ett första led i en successiv skärpning av reklambeskattningen.

– *Förpackningar, 1 000 miljoner*

En skatt införs på resursslösande och miljöstörande förpackningar.

– *Moms på basmat, netto 0*

Momsen på basmat föreslås borttagen. Detta kompenseras av att momsen på alla andra varor höjs med 2,5–3 % för att täcka inkomstbortfallet.

Våra förslag följer i huvudsak miljöpartiet de grönas reservation till Miljöavgiftsutredningens, MIA:s, betänkande om trafik och energi. Beskattningen av energi föreslås dels i form av råvaruskatter, dels i form av olika slags miljöavgifter och miljöavgifter. De viktigaste skatterna är en råvaruskatt på alla bränslen motsvarande 5,9 öre per kilowattimme energiinnehåll i bränslena och en koldioxidskatt motsvarande 25 öre per kg koldioxid. Elskatten tas bort i konsumtionsledet och ersätts av en uranskatt på 16 öre per kilowattimme energiinnehåll i uranet. Den nu beslutade momsens på energi slopas för biobränslen, vindkraft och solenergi.

Vid beräkningen av inkomsterna från råvaruskatter och miljöskatter på energi har vi räknat med en minskad förbrukning på i allmänhet mellan 5 och 15 % för de olika energislagen. 1/3 av kärnkraftverken har förutsatts stängda 1990.

Effekter för budgetbalans, samhällssektorer och skattetryck

Budgetbalansen

Miljöpartiet de gröna anser det mycket angeläget att i nuvarande konjunkturläge föra en stram finanspolitik. Detta bl.a. för att dämpa överhettningen på arbetsmarknaden och de mycket höga lönehöjningar som nu hotar att äventyra samhällsekonomin.

Räknat på helårsbas förbättras budgetbalansen i vårt förslag med 180 miljoner. För budgetåret 1990/91 blir förbättringen 6 730 miljoner jämfört med statsverkspropositionen. Till detta kommer att vi vid finansieringen av skattereformen inte har inräknat några s.k. dynamiska effekter, vilket med regeringens förslag skulle släppa loss ytterligare köpkraft 1991.

Den finanspolitiska åtstramningen har i vårt förslag en klar miljöprofil då den till stor del åstadkoms genom höjda råvaru- och miljöskatter på energi. Dessa föreslås delvis träda i kraft redan den 1 juli 1990 medan kompenserande sänkningar av arbetsgivaravgifter och statlig inkomstskatt kommer först den 1 januari 1991.

Miljöpartiet de gröna är berett, om det ekonomiska läget så kräver, att diskutera ytterligare åtgärder för en stramare finanspolitik, t.ex. i form av ytterligare senareläggning av en del av de sänkta inkomstskatterna eller arbetsgivaravgifterna, minskningar eller senarelagda höjningar av transferringar sasom bostadssubventioner, sjuk- och föräldraförsäkring, om detta kan ske på ett ur fördelningssynpunkt acceptabelt sätt. Förutsättningen är att åtstramningen som helhet har en klar miljöprofil.

Samhällssektorer

I tabell 1 har också en översiktlig bedömning gjorts av effekterna av miljöpartiets budgetalternativ på olika samhällssektorer, räknat som helårseffekt.

För den offentliga sektorn innebär alternativet ett plus på ca 6 700 milj. kr. Nettot utgörs helt av de ökade miljöinriktade investeringar som vi föreslår. I övrigt balanseras ökad offentlig konsumtion av besparingar. Den offentliga sektorn kommer att drabbas av höjda energiskatter men får tillbaka detta genom sänkta arbetsgivaravgifter.

För *företagen* innebär budgetförslaget ett minus på ca 4 800 miljoner främst beroende på att höjda energiskatter inte helt kompenseras av sänkta arbetsgivaravgifter. Det bör dock vara möjligt för företagen att ta igen en del av detta genom att många nya projekt inom energisparande och ny energiteknik blir mer lönsamma när energipriserna stiger. Därigenom kan en del av kostnaden för ökade energiskatter motverkas.

För *hushållen* innebär budgetförslaget en åtstramning på ca 2 000 miljoner främst beroende på att den andra etappen av skattereformen finansieras fullt ut och att därutöver vissa ytterligare höjningar görs av energi- och andra indirekta skatter.

Nettot för hushållen och företagen kommer troligen också att förskjutas genom att företagen på områden som inte är utsatta för utlandskonkurrens, såsom detaljhandel, många transporter, etc., kompenserar sig genom högre priser. Detta leder till ett något bättre slutresultat för företagen och motsvarande sämre för hushållen.

Sammantaget leder budgetförslaget till ytterligare åtstramning av den privata konsumtionen, en åtstramningseffekt som ytterligare skulle ha markerats om bara budgetåret 1990/91 studerats. Åtstramningen kan förväntas få en klar miljöprofil genom en minskad förbrukning av energi och andra varor som till följd av miljöpartiets skatteförslag blir väsentligt dyrare. Däremot kan inte en viss konsumtionsökning uteslutas på andra områden som inte förbrukar mycket energi och förstör miljön.

Genom en, jämfört med regeringens väntade förslag, mer låginkomsttagarvänlig profil på skatteskalen för 1991 och framåt kommer åtstramningarna främst att drabba hög- och medelinkomsttagare. Det kan dock inte uteslutas att också vissa lägre inkomsttagare som förbrukar mycket energi måste strama åt om de inte har möjlighet att förändra sitt konsumtionsmönster.

Skattetrycket

Budgetförslaget innebär, räknat som helårseffekt, en höjning av skattetrycket med ca 7 400 miljoner eller drygt 0,5 % av BNP. Som tidigare framhållits är miljöpartiet de gröna berett att acceptera en sådan höjning av skattekvoten under en övergångsperiod under förutsättning att höjningen helt motiveras av miljöinriktade investeringar. Så har skett i budgetförslaget genom att ökningen i de miljöinriktade investeringarna, utöver regeringens förslag, uppgår till 7 800 milj. kr., dvs. i stort sett samma som den ökade skattebelastningen på företag och hushåll.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen med anledning av regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om riktlinjer för den ekonomiska politiken,
2. att riksdagen med anledning av regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om riktlinjer för budgetregleringen.

Stockholm den 25 januari 1990

Mot. 1989/90

Inger Schörling (mp)

Claes Roxbergh (mp)

Carl Frick (mp)

Miljöpartiets förslag till statsbudget 1990/91. Ändringar jämfört med statsverkspropositionen, milj. kr.

Område	Program	x = fr.o.m. 1/1 1991	Budgetår 1990/91	Omräknat till belår
Utgifter (ökning +, minskning -)				
Arbetsm.	Landsbygdsutveckling		300	300
Bostad	Ny bostadsfinansiering. Rängebidrag	x	- 1 500	- 3 000
	Bastillägg/glesbygdsstöd	x	1 000	2 000
	Diverse (radon, ekol. bygg, m.m.)		100	100
Försvar	Nedläggning JAS-projektet		- 2 000	- 2 000
	Civilt försvar, m.m.		400	400
Jordbruk	Inköp av urskogar		400	400
	Diverse (milj, skog, m.m.)		220	220
Justitie	Diverse		50	50
Kultur	Ökad kulturverksamhet		100	100
	Diverse (turism)		- 10	- 10
Näring	Stöd till alternativ energiteknik		500	500
	Industriomställn/effektiv elanvändn.		1 000	1 000
	Direktelabonnetter, omställn		500	500
	Diverse		- 80	- 80
Social	Diverse (bl.a. psykoterapi)		110	110
	Dagbarnvårdare åt egna barn	x	900	1 800
Socialförs.	Undantag pensionärer, pens.tillk o KBT		350	350
	Föräldraförsäkring, ändrad ersättn.nivå	x	- 200	- 400
	Sjukförsäkring, ändrad ersättn.nivå	x	- 500	- 1 000
	Diverse		30	30
Trafik	Nyinvesteringar i stomjärnvägar		2 000	2 000
	Övrigt järnvägar		900	900
	Kollektivtrafik i storstäder		500	500
	Länstrafikanläggningar		400	400
	Riksvägar inkl. bärighetshöjning		- 1 600	- 1 600
	Diverse		240	240
Utbildning	Diverse		60	60
Utrikes	Europeisk miljöfond		1 000	1 000
	Otomeuropeisk miljöfond		1 000	1 000
Reserv	Oförutsedda behov		1 000	1 000
		Summa	7 170	6 870

Område	Spec	x = fr.o.m. 1/1 1991	Budgetår 1990/91	Omräknat till helår
Inkomster (ökning +, minskning -)				
Inkomst av tjänst	Del av skattereformen	x	5 450	10 900
Inkomst av kapital	Del av skattereformen	x	7 300	14 600
Annan finansiering	Del av skattereform	x	100	200
Indirekta skatter (exkl. energi)	Byggmoms	x	1 500	3 000
	Alkohol och tobak		3 200	3 200
	Reklam		800	800
	Förpackningar	x	500	1 000
	Sänkt moms på basmat	x	- 5 500	- 11 000
	Höjd moms övriga varor	x	5 500	11 000
Energi	Bensin	x	3 500	7 000
	Olja	(x)	4 300	6 700
	Kol	(x)	1 500	2 000
	Naturgas o gasol	(x)	375	500
	Uran. avgår elskatt	(x)	10 700	10 300
	Flyg		1 000	1 000
	Kilometerskatter		1 500	1 500
	Summa		41 725	62 700
Avgår:				
	Sänkta arbetsgivaravgifter		- 7 000	- 14 000
	Sänkt inkomstskatt		- 20 825	- 41 650
	Utgifter enl.föreg.sida		- 7 170	- 6 870
Budgetbalans (överskott +, underskott -)			6 730	180